

men at de i det hele skulle gaa legalt og loyalt til Værks; det gøre de som bekendt ikke nu. Man kan rette paa det ved Næringsloven og vil vel ogsaa gøre det der, men der er jo for Resten den Mærkelighed med Hensyn til disse Forbrugsforeninger, at naar man behandler Næringsloven, siger man: de høre ikke hjemme her, men ved Skatteloven, og naar man behandler denne, siger man: de høre ikke hjemme her, men ved Næringsloven eller en Bærnelov. Det er ganske sikkert, som den højtærede Minister bemærkede, fornuftigt og retfærdigt at lægge Skat paa disse Selstaber, men da de nu, som bekendt, ere Skæledægger i Øjeblikket rundt omkring i Landet, maa vi vistnok, tror jeg ogsaa, opgibe det. Jeg kunde dog have ønsket, at Ministeren havde taget dem med i sit Forslag; saa havde han haft det at give som den store og overordentlig vigtige Indrømmelse til en vis Side af Salen, og saa kunde man mulig have faaet noget for det; nu er det ligesom paa Forhaand opgivet.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om Overlignings- eller Overstattekommissionen vilde det gøre mig meget ondt, om det skulde blive nødvendigt for at faa en Overenskomst at lade det falde ud af Lovforslaget. Amtsraadet er jo dog i en aldeles urimelig høj Grad en Hartfornrepræsentation og er derfor allerede under de nuværende Forhold ikke ret vel stillet til at være Dommer i Skatteklager, og det endog affet fra, at Fler-tallet af Amtsraadsmedlemmerne vælges af de Sogneraad, hvis Bedømmelse de skulle underkende. Komme vi nu bort fra at lægge Hartfornet til Grund for Bestatningen og ind paa den personlige Bestatning, forekommer det mig rigtigst, at denne Institution bliver ganske ubetryggende og alt for ensidig sammenfat, saa at man, om jeg saa maa sige, med Nødvendighed maa komme bort derfra. Jeg tror desuden, det vil være i Amtsraadene egen velforstaede Interesse, hvis de ville give Afkald derpaa. Jeg tror ogsaa, de gerne gøre det. Jeg skal tage et Eksempel, der belyser det; det er ganske vist noget, der ogsaa fremdeles bliver hos Amtsraadet, i alt Fald i Øjeblikket, men det har ikke noget at sige. Det hænder hvert Øjeblik, at der kommer Klager fra Præster og navnlig Lærere over Offerbidraget, enten fordi der ikke ofres eller fordi der ofres alt for lidt. Saa fastsætter Sogneraadet, hvor meget der skal ydes, i Reglen er det et overordentlig lille Minimum. Saa klages der til Amtsraadet, men Amtsraadet lader det gerne passere, og det er ikke blot de kommunevalgte, men ogsaa de højtbestattede Medlemmer, der gøre det.

Der er ikke saa ganske sjældent paa det Punkt et Modsetningsforhold mellem Hartfornrepræsentanterne og Embeds- og Bestillingsmændene. Altsaa, Amtsraadet lader det passere, men hvad sker saa? Saa hændes det hyppigt, at Kultusministeriet forhøjer Offeret til det dobbelte, ja endogaa til det tredobbelte. Det er ikke fornøjeligt for Kultusministeriet enten at maatte forurette Læreren, eller ogsaa at maatte underkende Amtsraadet, men det er heller ikke skönt for Amtsraadet, at saadan noget kan ske og stadig stiger. Man ønsker ikke Ministervælde, en stærk Centralisation, og at Magten alt for meget samles i Hovedstaden; man ønsker en vis Selvstændighed for de lokale Institutioner, og det gør jeg ogsaa; i saa Henseende holder jeg paa Selvstyret. Men saa mener jeg rigtigst ogsaa, at man maa indrette disse lokale Institutioner saaledes, at de kunne magte deres Opgave, saa de kunne handle efter det Maal, de have, og være betryggende for alle Landets Borgere.

Ligesom i Fjor skal jeg med Hensyn til Skat paa Stiftelser tillade mig at henstille, om der ikke ogsaa der kunde ske en Klassificering. Der kan være Stiftelser, som det kan være overmaade fornuftigt at sætte i Skat, f. Eks. Jægerspris eller andre Stiftelser, der have specielle Formaal, som ikke absolut ere Godgørenhed eller Barmhertighed. Men der er der dog, synes jeg, mange Stiftelser, hvorom det gælder, at sætter man Skat paa dem, er det ligefrem at bestatte Filantropi og Godgørenhed, og i vore Dage, da vi kæmpe, om jeg saa maa sige, en fortvivlet Kamp for at bringe dem, der ere paa Styggesiden, den nødvendige Hjælp ved Statens Foranstaltning, og hvor det er saa vanskeligt ad Statens Vej at bringe dem den uden at komme ind paa helt eller halvt socialistiske Foranstaltninger, eller i alt Fald Foranstaltninger, som mange anse for socialistiske, og som de derfor ikke ville være med til — under saadanne Forhold, siger jeg, er det ganske mærkeligt, at man lammer de Barmhertighedsinstitutioner, som virke paa det gamle Samfunds Grundlag. Jeg ser jo nok, at man har indrømmet Sogneraadene en Dispensationsret i visse Tilfælde over for visse Stiftelser, men det er ikke tilstrækkeligt betryggende. Dispensationsretten maa for visse Tilfælde gøres til en Dispensationspligt, og den afgørende Instans maa blive en højere Institution end Sogneraadet — tror jeg da i alt Fald.

Jeg skal ogsaa, ligesom i Fjor, gentage min Henstilling, om man ikke kunde undgaa at offentliggøre Stattelisterne, og om man ikke kunde opnaa en større Ens-